

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ

УДК 81'271:001.8

К.І. МІЗІН,
*доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри перекладу
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

МЕТОДОЛОГІЧНА ВАЛІДНІСТЬ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ VS ЗІСТАВНОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ: АРГУМЕНТИ ТА КОНТРАРГУМЕНТИ

У пропонуваній розвідці, метою якої стала аргументація методологічної валідності лінгвокультурології vs. зіставної лінгвокультурології на тлі деяких критичних думок науковців, які не сприймають ідей американського і європейського детермінізму, встановлено, що серйозних підстав для повного заперечення будь-якого розумного сенсу положень гіпотези Сепіра-Уорфа та постулатів неогумбольдтіанців не існує. Виявлено, що причина нехтування положеннями цієї гіпотези частиною дослідників лежить у площині її широких інтерпретаційних меж.

Ключові слова: лінгвокультурологія, методологія, гіпотеза Сепіра-Уорфа, неогумбольдтіанство, концепт.

У сучасному світі домінує тенденція до інтеграції знання, тенденція до спілкування через великі відстані, тенденція до глобалізації політики, економіки, людських стосунків. У цьому складному суспільно-історичному контексті особлива роль належить **культурному знанню та культурним цінностям. Накопичує ж культурну інформацію, зберігає її та передає від покоління до покоління у тому чи іншому етносі пердусім мова. Тому нинішній стан розвитку мовознавчої науки характеризується активізацією антропологічних студій, з чим безпосередньо пов'язане становлення лінгвокультурології, об'єктом вивчення якої є одиниці мови, які набувають символічного, еталонного, образно-метафоричного значення в культурі певного народу або всього людства. Ці мовні одиниці становлять особливий інтерес, адже в них узагальнюється, закріплюється та зберігається колективне знання, колективний досвід і мудрість. У такий спосіб лінгвокультурологія поєднує наші знання про мову з нашим знанням про людину як носія мови, з особливостями відображення в її свідомості культурно релевантних феноменів – фразеологізмів, паремій, обрядів, традицій, правил етикету, стереотипів тощо. Вихід антропологічних досліджень у міжкультурний простір сприяв виокремленню на початку ХХІ ст. нового напрямку мовознавчої науки – зіставної лінгвокультурології [див. про це: 1].**

Той факт, що методологічним підґрунтям (зіставного) аналізу лінгвокультурологічного матеріалу є вчення В. фон Гумбольдта про мову як «дух народу» та теорія лінгвальної відносності Сепіра-Уорфа, а також те, що однією з основних одиниць зіставної лінгвокультурології вважається (лінгвокультурний) концепт [1, с. 3], дає підстави, часто поверхові, для критики лінгвокультурологічного напрямку в мовознавстві. Ця критика лунає не так з боку науковців, які нині працюють на теренах пострадянського простору (можливо, через те, що (зістав-

на) лінгвокультурологія сформувалася як наука саме на цих просторах), як з боку західноєвропейських лінгвістів або тих пострадянських, що працюють сьогодні в західноєвропейських університетах. Це й спонукало мене до дискусії з цієї проблеми, зокрема й на сторінках цього наукового збірника.

Найгостріша дискусія щодо досліджуваної в цій розвідці проблеми розгорнулася між «за-лінгвокультурологами» (Анна А. Залізник, О.Д. Шмельов та ін.) і «проти-лінгвокультурологами» (М.В. Безродний, А.В. Павлова, О.В. Прожилов, Б. Шульте та ін.) [див., напр.: 2–8]. Це моє позначення є умовним, оскільки перші не вважаються лінгвокультурологами у прямому сенсі слова. Утім у своїх працях вони відстоюють і навіть, на їхню думку, доводять положення гіпотези Сепіра-Уорфа, яка є однією з тих підвалин, на якій розбудовується лінгвофілософська методологія (зіставної) лінгвокультурології. Але прикро, що хронологічно первинні й методологічно важливіші ідеї В. фон Гумбольдта і неогумбольдтіанців, насамперед Л. Вайсгербера, залишаються при цьому майже в тіні, бо безперечним авторитетом як для Анни А. Залізник, так і для О.Д. Шмельова, є А. Вежбицька з її «universal human concepts in culture-specific configurations», «language-specific meanings» і «language-specific word-meanings» [9]. Хоча саме гумбольдтіанські ідеї відкрили шлях до принципової можливості розкрити «дух» того чи іншого народу через мовні знаки.

З огляду на зазначене вище метою статті є аргументація методологічної валідності лінгвокультурології vs. зіставної лінгвокультурології на тлі деяких (ураховуючи обмежені параметри розвідки) критичних думок найактивнішої серед «проти-лінгвокультурологів» – А.В. Павлової [3; 4].

Передусім зауважу, що коло питань для дискусії з мовознавцями, які в принципі (1) заперечують існування лінгвокультурології як науки, (2) виступають із критикою щодо положень гіпотези Сепіра-Уорфа, (3) вважають псевдонауковими поняття «мовна картина світу», «концепт», «етнічна ментальність / менталітет» тощо, особисто для мене є широким. Тут же хотілося б обмежитися тими моментами, які стосуються гіпотези Сепіра-Уорфа:

1) «упевненість, що мислення повністю детерміноване мовою, тобто дорівнює мові та мовою вичерпується, логічно тягне за собою висновок про принципову несхожість способів мислення і світобачення народів, які розмовляють різними мовами. При послідовному дотриманні цього принципу слід буде заперечувати існування таких явищ, як перекладність, білінгвізм і синонімія, оскільки якщо мовні одиниці є ідентичними розумовим, то кожний конкретний спосіб (форма) вираження є унікальним та несе в собі специфічну думку. Як наслідок, подібність між мисленнями різних народів є в принципі відсутньою, бо відсутньою є і здатність володіння двома та більше мовами одночасно: адже одну й ту ж думку не можна виразити двома різними мовами. Також нездійсненним є процес формулювання однієї думки різними способами за допомогою однієї мови» [4, с. 5];

2) «у мові [...] немає нічого випадкового або просто звичного (узусного): у ній є все значущим і все змістовним. Цей шлях роздумів приводить до нечуваного буквалізму та примітивізації семантичних тлумачень» [4, с. 6];

3) «неогумбольдтіанство не здатне пояснити навіть такі прості явища, як мовленнєві помилки: якщо людина мислить лише словами, то помилки у вживанні лексики є виключеними. Що вимовляється, те й мається на увазі. Люди недорікуваті думають, відповідно, не так, як люди красномовні» [4, с. 6].

Якщо порівняти наведені вище висловлювання А.В. Павлової в межах двох сторінок її статті (передмова до збірника), то стане очевидним змішування гіпотези Сепіра-Уорфа та ідей неогумбольдтіанців, а це, на мою думку, не зовсім коректно, оскільки кожен мовознавець, навіть початківець, знає, що американська культурологічна, або як визначають її самі американські дослідники – антропологічна, лінгвістика розвивалася самостійно, тобто не ґрунтуючись на ідеях В. фон Гумбольдта vs. неогумбольдтіанців. Учені не раз ставили питання, чи знали взагалі Е. Сепір або Б. Уорф, його учень, який розвинув ідеї вчителя, виклавши їх у найбільш дискусійному в ХХ ст. принципі «лінгвальної відносності», про наукову спадщину європейського зачинателя мовознавства. Утім, той факт, що два науковці, працюючи автономно, дійшли подібних висновків є, як відомо, непоодиноким у мовознавстві. Такі випадки лише підтверджують достовірність певних висновків / результатів досліджень. Власне, і не могло бути інакше при пошуку методології встановлення культуротран-

сляторної та культурокреативної ролі мови vs слова в розвитку як етносів (філогенез), так і їхніх окремих представників (онтогенез).

Ще одним типовим моментом наукових роздумів А.В. Павлової є певний радикалізм у сприйнятті протилежних до її лінгвофілософських і лінгвометодологічних переконань ідей vs. думок. Так, одне з положень гіпотези Сепіра-Уорфа – мислення детермінується мовою – радикалізується так, начебто мова йде про те, що мислення мовою і вичерпується. Такого розуміння кореляції «мова – мислення» не знаходимо ні в Е. Сепіра, ні у Б. Уорфа, ні в жодного, навіть у найпалкішого, їхнього адепта, ні у В. фон Гумбольдта та неогумбольдтіанців. Таке сприйняття ідей опонентів призводить до ще неймовірніших припущень, які робить А.В. Павлова. Мова, зокрема, йде про те, що коли послідовно дотримуватися положень гіпотези Сепіра-Уорфа, то слід визнати і нездійсненність процесу формулювання однієї думки різними способами за допомогою однієї мови.

Утім, щоб бути і мені послідовним у своїй аргументації, нагадаю основні положення вчення В. фон Гумбольдта про мову як «дух народу» та гіпотези Сепіра-Уорфа. Отже, головна теза гіпотези Сепіра-Уорфа полягає в словах американського антрополога Е. Сепіра, який писав: «Насправді **“реальний світ” значною мірою неусвідомлено будується на основі мовних норм певної групи [...]** Ми бачимо, чуємо, сприймаємо так чи інакше ті або інші явища головним чином завдяки тому, що мовні норми нашого суспільства передбачають цю форму вираження» [10, с. 261]. Такі твердження Е. Сепіра були занадто прогресивними й неприйнятними для панівних протягом ХХ ст. позитивістських настроїв структурно-семантичного мовознавства, тому воно піддавалося різкій критиці. Хоча «самі помилки Уорфа набагато цікавіші від заявлених банальностей» [11, с. 212]. Різка критика гіпотези Сепіра-Уорфа дещо припинилася наприкінці минулого століття внаслідок поширення постмодерністських ідей наукового еklektизму, а на початку ХХІ ст. здобула активну підтримку дослідників мови, насамперед лінгвокультурологів.

Згідно з концепцією «духу народу» В. фон Гумбольдта, мова є дзеркалом культури, історичною пам'яттю про соціально значущі події в людському житті, виразником і зберігачем несвідомого стихійного знання про світ, оскільки «вона бере активну участь у всіх найважливіших моментах культурної творчості – виробленні уявлень про світ, їх фіксуванні й подальшому осмисленні» [12, с. 30]. Проте мова тлумачиться В. фон Гумбольдтом не лише як «дух народу», але і його енергія, бо «мову слід розглядати не як мертвий продукт (Erzeugtes), а як продукт, що творить (stworює) (Erzeugung)» [13, с. 69]. Учення В. фон Гумбольдта, зазнавши різних трансформацій, залишається й сьогодні актуальним. В Україні ідеї цього лінгвофілософа значною мірою визначили науковий кругозір Н.В. Бардіної, Ф.С. Бацевича, І.О. Голубовської, В.М. Манакіна. Я також спираюся на гумбольдтівське розуміння мови як духовної реальності, живої діяльності людського духу, єдиної енергії народу [1]. При цьому під «духом народу» розумію креативну енергію цього народу, одним із основних джерел якої є мова (мовленнева діяльність). Наголосимо, що мова не тільки маніфестує «дух народу»: в мовних знаках цей «дух», зокрема культура, акумулюється і транслюється від покоління до покоління у тому чи іншому етносі. У самій же мові культурні смисли розподіляються нерівномірно, оскільки у знаках вторинної номінації міститься подвійна «доза» етнолінгвістичної та лінгвокультурологічної інформації.

Якщо узагальнити, то основними положеннями В. фон Гумбольдта про мову як «дух народу» та гіпотези лінгвальної відносності Сепіра-Уорфа є такі: 1) мова – це зовнішній вияв духу народу, бо мова народу є його дух, а дух народу є його мова; 2) пізнання світу залежить від мови, оскільки вона не безпосередньо відображає світ, а інтерпретує його; 3) у кожній мові закладено своє світобачення, і вона стає посередником між людиною та зовнішнім світом; 4) системи понять, що існують у свідомості людини, а відтак і існуючі особливості її мислення, визначаються тією конкретною мовою, носієм якої є ця людина.

При цьому зазначу, що я також не беззастережно приймаю всі положення про мову Е. Сепіра та Б. Уорфа, як, власне, і В. фон Гумбольдта та неогумбольдтіанців. На моє переконання, слова, як кванти енергії, пов'язують людину з навколишнім світом, залишаючи в кожному слові (антропосемантичну) частинку енергії як індивіда, так і етносу. В цьому сенсі мова є потужним джерелом когнітивної енергії людини, спрямованої на категоризацію і концептуалізацію останньою об'єктивного світу, але не єдиним. Є ще мислення. Мова фор-

мує лише мовну свідомість, а не свідомість у цілому. Потрібно при цьому врахувати також те, що деякі універсальні когнітивні стратегії, наприклад перцептивні, іманентно властиві людині від народження, від її природи. Тому часто людина може бачити більше, ніж це могла б дозволити їй її мова.

Згідно з поширеним тлумаченням гіпотези лінгвальної відносності, весь світ представник певної лінгвокультури членує такими категоріями, якими дозволяє йому це робити його мова, де не лише певною мірою нівелюється роль мислення при пізнанні людиною навколишнього світу, але й не визначено місце (етно)свідомості. Утім серйозних аргументів для повного заперечення будь-якого розумного сенсу гіпотези Сепіра-Уорфа не існує. Причина нехтування положеннями цієї гіпотези частиною дослідників лежить у площині її широких інтерпретаційних меж. Вагомим аргументом, що слугує не на користь гіпотези лінгвальної відносності, є універсальність когнітивних процесів людини, тому не можна без заперечень сприйняти крайній вияв інтерпретаційної межі згаданої гіпотези, згідно з яким різним мовам відповідають різні типи пізнавальних процесів. Хоча, власне, якщо відкинути інтерпретаційні варіанти й звернутися до першоджерел, то, наприклад, Л. Вайсгербер – найпалкіший і найпоследовніший учень В. фон Гумбольдта – писав так: «Wir fragten uns nach der Leistung einer Sprache für die Gemeinschaft, die sie trägt, und fanden das Wesentliche darin, dass sie entsprechend ihrer inneren Form allen ihren Trägern eine gemeinsame *Weltauffassung* (курсив мій. – К. М.) vermittelt, eine *Weltauffassung*, die sich in vielem von der anderer Sprachen unterscheidet» [14, с. 89]. – «Ми запитували себе про місце мови в креативному поступі суспільства, яке нею послуговується, і відшукали тут основне: мова передає всім носіям спільне *бачення світу* відповідно до своєї внутрішньої форми, *бачення світу*, котре багато в чому відрізняється від інших мов». Виділений нами іменник *Weltauffassung*, крім «бачення світу (світобачення)», може мати мінімум ще два варіанти перекладу українською мовою – «світосприйняття» та «світорозуміння». Отже, всі три терміни базуються на одному понятті – «пізнання», але Л. Вайсгербер говорить не про те, що різним мовам відповідають різні типи пізнавальних процесів, заперечуючи універсальність когнітивних механізмів людини, а про те, що інформація, яка надходить до представників різних лінгвокультур спільними каналами світосприйняття, опрацьовується в їхній свідомості, зазнаючи впливу внутрішньої форми мови, під якою Л. Вайсгербер розумів усю сукупність смислів мови, що акумульовані в поняттєвому каркасі її лексики та в синтаксичних формах. Це дозволяє сучасним лінгвофілософам стверджувати, що саме структура мови визначає межі національної картини світу [15, с. 24].

У зв'язку з цим як мінімум дивною є думка А.В. Павлової про те, що згідно з положеннями гіпотези Сепіра-Уорфа, як і неогумбольдтіанців, у мові не може бути нічого випадкового або просто звичного (узусного), бо в ній є все значущим і все змістовним. По-перше, не слід сплутувати «звичне» й «узусне», оскільки звичне може бути представлене і на рівні онтогенезу, а узус – це вже філогенез, тобто це і є той «дух народу», який скеровує у потрібне русло розвиток онтогенезу. Підкреслю – скеровує, а не повністю визначає; надає індивідуальній картині світу лінгвокультурної маркованості; закріплює за допомогою мови усталені асоціації у свідомості окремих індивідів, тобто слугує своєю «сіткою», яка «фільтрує» світосприйняття представників тієї чи іншої лінгвокультури. При цьому ніхто не заперечує розвиток «духу народу», тобто мови, разом з розвитком суспільства та розвитком самих індивідів. Відповідно, мова є відкритою й динамічною системою, яка постійно поповнюється за рахунок новотворів. У цьому, власне, і полягає її креативність, яка бере безпосередню участь в інтерпретації людиною навколишньої дійсності. По-друге, слід диференціювати автосемантику й синсемантику, оскільки передусім в автосемантиці все є значущим і змістовним. Кожне повнозначне слово – це крок у пізнанні навколишнього світу, «цеглинка» в когнітивній (концептній) картині світу. За допомогою цієї «цеглинка» об'єктивуються концепти, що входять до концептополів, концептосистем, концептосфер. Тому кожне самостійне слово містить когнітивну інформацію та, відповідно, є значущим для побудови картини світу тієї чи іншої мовної спільноти.

Не можу також погодитися з тезою А.В. Павлової про те, що коли людина думала б лише словами, то помилки у вживанні лексики були б виключеними (що вимовляється, те й мається на увазі). Це, знову ж таки, певною мірою примітивне сприйняття ідей як амери-

канського, так і європейського лінгвального детермінізму. А.В. Павлова чомусь знову забуває, що детерністи не заперечують індивідуального розвитку особистості. Отже, передмовленева готовність (формування пресупозиції, розгортання синтаксичної конструкції та наповнення її змістовими елементами – словами) має на тлі універсальних механізмів когніції і мовлення також індивідуальні риси – особливості артикуляційного апарату того чи іншого носія мови, різний розвиток ділянок кори головного мозку, що відповідають за мовлення, та різний рівень, урешті-решт, інтелекту. Індивідуальні характеристики всіх цих чинників і спричиняють, як правило, мовленнєві помилки. При вивченні ж іноземної мови мовленнєві помилки може провокувати сам «дух народу» – рідна мова, породжуючи таке явище, як інтерференція.

У пропонованій статті, метою якої стала аргументація методологічної валідності лінгвокультурології vs. зіставної лінгвокультурології на тлі деяких критичних думок науковців, які не сприймають ідей американського і європейського детермінізму, встановлено, що серйозних підстав для повного заперечення будь-якого розумного сенсу положень гіпотези Сепіра-Уорфа та постулатів неогумбольдтіанців не існує. Причина нехтування положеннями цієї гіпотези частиною дослідників лежить у площині її широких інтерпретаційних меж. Вагомим аргументом, що слугує не на користь гіпотези лінгвальної відносності, є універсальність когнітивних процесів людини, тому не можна без заперечень сприйняти крайній вияв інтерпретаційної межі згаданої гіпотези, згідно з яким різним мовам відповідають різні типи пізнавальних процесів. Таке тлумачення лінгвального детермінізму для теоретико-методологічного підґрунтя серйозних (зіставно-)лінгвокультурологічних студій є чужим, оскільки тут базовим методологічним принципом є виявлення лінгвоспецифічних елементів на тлі універсальних чинників (когніція, фізіологія людини, навколишнє середовище тощо).

Перспектива цієї статті вбачається в подальшій аргументації методологічної валідності лінгвокультурології vs. зіставної лінгвокультурології.

Список використаних джерел

1. Мізін К.І. Усталені порівняння англійської, німецької, української та російської мов в аспекті зіставної лінгвокультурології: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: спец. 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство» / К.І. Мізін. – К., 2012. – 32 с.
2. Зализняк А. *Русская семантика в типологической перспективе. К вопросу о термине «языковая картина мира»* / А. Зализняк // *Russian Linguistics*. – 2013. – Vol. 37, issue 1. – P. 5–20.
3. Павлова А. Можно ли судить о культуре народа по данным его языка? / А. Павлова // *Антропологический форум*. – 2012. – № 16. – С. 3–60.
4. Павлова А.В. Предисловие составителя / А.В. Павлова // *От лингвистики к мифу: Лингвистическая культурология в поисках «этнической ментальности»*. – СПб.: Антология, 2013. – С. 5–24.
5. Павлова А.В. Хитрушки и единорог: из истории лингвонарциссизма / А.В. Павлова, М.В. Безродный // *От лингвистики к мифу: Лингвистическая культурология в поисках «этнической ментальности»*. – СПб.: Антология, 2013. – С. 138–159.
6. Прожилов А.В. Лингвоконцептология, неогумбольдтианство и этностереотипы / А.В. Прожилов // *От лингвистики к мифу: Лингвистическая культурология в поисках «этнической ментальности»*. – СПб.: Антология, 2013. – С. 263–277.
7. Шмелёв А.Д. Язык и культура: есть ли точки соприкосновения? / А.Д. Шмелёв // *Труды Института русского языка им. В.В. Виноградова. Т. I*. – М.: Вест-Консалтинг, 2014. – С. 36–116.
8. Шульте Б. «Во имя прогресса человечества»: китайская лингвокультурология избрывает самое себя / Б. Шульте // *От лингвистики к мифу: Лингвистическая культурология в поисках «этнической ментальности»*. – СПб.: Антология, 2013. – С. 338–349.
9. Wierzbicka A. *Semantics: Primes and Universals* / A. Wierzbicka. – Oxford; N.Y.: Oxford University Press, 1996. – Vol. XII. – 500 p.
10. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Э. Сепир; пер. с англ. Перцова Е.Н.; общ. ред. Е.А. Кибрик. – М.: Прогресс, 1993. – 656 с.

11. Блэк М. Лингвистическая относительность: Теоретические воззрения Бенджамена Л. Уорфа / М. Блэк // Новое в лингвистике; сост., ред. и вступ. ст. В.А. Звегинцева. – М.: Изд-во иностр. литер., 1960. – Вып. 1. – С. 199–212.

12. Постовалова В.И. Лингвокультурология в свете антропологической парадигмы (к проблеме оснований и границ современной фразеологии) / В.И. Постовалова // Фразеология в контексте культуры. – М.: Языки русской культуры, 1999. – С. 25–33.

13. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / Вильгельм фон Гумбольдт; пер. с нем.; общ. ред. Г.В. Рамишвили; послесл. А.В. Гулыги и В.А. Звегинцева. – М.: ОАО ИГ «Прогресс», 2000. – 400 с.

14. Weisgerber L. Muttersprache und Geistesbildung / L. Weisgerber. – Göttingen: Rubert & Co. G.m.b.H., 1929. – 170 s.

15. Мельникова А.А. Язык и национальный характер. Взаимосвязь структуры языка и ментальности / А.А. Мельникова. – СПб.: Речь, 2003. – 320 с.

References

1. Mizin, K.I. *Ustaleni porivnyannya anhliys'koyi, nimets'koyi, ukrayins'koyi ta rosiys'koyi mov v aspekti zistavnoyi linhvokul'turolohiyi* [English, German, Ukrainian and Russian set-similes in the aspect of contrastive linguoculturology]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv, KNLU, 2012, 32 p.

2. Zaliznyak, A. *Russkaya semantika v tipologicheskoy perspektive. K voprosu o termine "yazykovaya kartina mira"* [Russian semantics in typological perspective. To the issue of the term "language world picture"]. *Russian Linguistics*, 2013, vol. 37, issue 1, pp. 5-20.

3. Pavlova, A. *Mozhno li sudit' o kul'ture naroda po dannym ego yazyka?* [Is it possible to judge a nation by the data of its language?]. *Antropologicheskiiy forum* [Anthropological forum], no. 16, 2012, pp. 3-60.

4. Pavlova, A.V. *Predisloviye sostavitelya* [Foreword of the author]. *Ot lingvistiki k mifu: Lingvisticheskaya kul'turologiya v poiskakh "etnicheskoy mental'nosti"* [From linguistics to myth: Linguistic culturology in search for "ethnic mentality"]. Sankt Peterburg, Antologiya, 2013, pp. 5-24.

5. Pavlova, A.V. & Bezrodnyy M.V. *Khitrushki i edinorog: iz istorii lingvonartsyssyzma* [Tricks and unicorn: from the history of linguonarcisism]. *Ot lingvistiki k mifu: Lingvisticheskaya kul'turologiya v poiskakh "etnicheskoy mental'nosti"* [From linguistics to myth: Linguistic culturology in search for "ethnic mentality"]. Sankt Peterburg, Antologiya, 2013, pp. 138-159.

6. Prozhylov, A.V. *Lingvokontseptologiya, neohumbol'dtianstvo i etnostereotipy* [Linguoconceptology, neo-humboltianism and ethnostereotypes]. *Ot lingvistiki k mifu: Lingvisticheskaya kul'turologiya v poiskakh "etnicheskoy mental'nosti"* [From linguistics to myth: Linguistic culturology in search for "ethnic mentality"]. Sankt Peterburg, Antologiya, 2013, pp. 263-277.

7. Shmelev, A.D. *Yazyk i kul'tura: est' li tochki soprikosnoveniya?* [Language and culture: is there a point of relation?]. *Trudy Instituta russkogo yazyka im. V.V. Vinogradova* [Papers of V.V. Vinogradov Institute of Russian Language]. Moscow, Vest-Konsalting, vol. 1, 2014, pp. 36-116.

8. Shul'te, B. *"Vo imya progressa chelovechestva": kitayskaya lingvokul'turologiya izobretaet samoe sebya* ["In the name of the progress of mankind": Chinese linguoculturology develops itself]. *Ot lingvistiki k mifu: Lingvisticheskaya kul'turologiya v poiskakh "etnicheskoy mental'nosti"* [From linguistics to myth: Linguistic culturology in search for "ethnic mentality"]. Sankt Peterburg, Antologiya, 2013, pp. 338-349.

9. Wierzbicka, A. *Semantics: Primes and Universals*. Oxford; New York, Oxford University Press, 1996, 500 p.

10. Sepir, E. *Izbrannye trudy po yazykoznaniiyu i kul'turolohi* [Selected papers in Linguistics and Linguoculturology]. Moscow, Prohress, 1993, 656 p.

11. Blek, M. *Lingvisticheskaya otnositel'nost': Teoreticheskiye vozzreniya Bendzhamena L. Uorfa* [Linguistic relativity: theoretical views of Benjamin L. Whorf]. *Novoe v lingvistike* [New in Linguistics]. Moscow, Izdatel'stvo inostrannoy literatury, 1960, issue 1, pp. 199-212.

12. Postovalova, V.I. *Lingvokul'turologiya v svete antropologicheskoy paradigmy (k probleme osnovaniy i granits sovremennoy frazeologii)* [Linguoculturology in the light of anthropological

paradigm (to the issue of basis and rages of the modern phraseology)]. *Frazeologiya v kontekste kul'tury* [Phraseology in the context of culture]. Moscow, Yazyki russkoy kul'tury, 1999, pp. 25-33.

13. Humbol'dt, V. fon. *Izbrannye trudy po yazykoznaniiu* [Selected papers in Linguistics]. Moscow, Prohress, 2000, 400 p.

14. Weisgerber, L. *Muttersprache und Geistesbildung*. Göttingen, Rubert & Co. G.m.b.H., 1929, 170 p.

15. Mel'nikova, A.A. *Yazyk i natsional'nyy kharakter. Vzaimosvyaz' struktury yazyka i mental'nosti* [Language and national character. Interconnection of the language structure and mentality]. Sankt Peterburg, Rech, 2003, 320 p.

В предлагаемом исследовании, целью которого является аргументация методологической валидности лингвокультурологии vs. сопоставительной лингвокультурологии на фоне некоторых критических мнений ученых, которые не воспринимают идей американского и европейского детерминизма, установлено, что серьезных оснований для полного отрицания рационального смысла положений гипотезы Сепира-Уорфа и постулатов неогумбольдтианцев не существует. Выявлено, что причина пренебрежения положениями этой гипотезы некоторыми исследователями лежит в плоскости ее широких интерпретационных пределов.

Ключевые слова: лингвокультурология, методология, гипотеза Сепира-Уорфа, неогумбольдтианство, концепт.

The given research aimed at argumentation of the methodological validity of linguoculturology vs. contrastive linguoculturology on the background of some critical points of view of the scientists, who do not accept the ideas of American and European determinism, establishes that there are no serious bases for total denial of any reasonable sense of Sapir-Whorf hypothesis and postulates of neo-humboldtianists. It is defined that the reason of neglecting the theses of this hypothesis by some researchers lies in the area of its wide interpretation range.

Key-words: linguoculturology, methodology, Sapir-Whorf hypothesis, neo-humboldtianism, concept.

Одержано 21.10.2015.